

Asia: LVM/417/03/2013

Hallituksen esitysluonnos tieliikennelainsäädännön ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä

Voimassa oleva tieliikennelaki on osin vanhentunut, tulkinnanvarainen sekä monelta osin lainsäädäntöteknisesti epä johdonmukaisesti ja muutenkin huonosti kirjoitettu. Laki ei myöskään kaikilta osin ota riittävästi huomioon perustuslain reunaehtoja. Muun ohessa näistä syistä lain uudistaminen on tarpeen.

Kymenlaakson käräjäoikeus nostaa lausunnossaan esille joitakin sen näkökulmasta keskeisiä seikkoja. Muilta osin käräjäoikeus tyytyy toteamaan, että yleisesti ottaen hallituksen esitysluonnos uudeksi tieliikennelainsäädännön on pääosin oikean suuntainen.

Liikenneterveys ja niiden järjestelmä

Tieliikennelain 103 §:n blanko-säännös on esityksessä esitetyn mukaisesti ongelmallinen muun ohessa rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen kanssa. Ongelmallinen laillisuusperiaatteen kannalta on myös hallinnollisten sanktioiden laaja käyttöala. Rikosoikeudellisen järjestelmän uskottavuutta ei saa vaarantaa, ei edes kovissa taloudellisissa säästöpainneissa.

Kuten ehdotuksestakin käy ilmi, hallinnolliset sanktiot sisältävät rangaistuksellisen elementin. Aina kun rikkomuksia tai muita tekoja siirretään varsinaisen rikosoikeudellisen järjestelmän ulkopuolelle on edettävä varovasti. Kuitenkin kokonaissanktiojärjestelmän asianmukaisen toiminnan kannalta on tarkoituksenmukaista, että osa rikkomustyyppisiä menettelyjä voidaan käsitellä ja ratkaista hallinnollisissa menettelyissä. Olennaista näin meneteltäessä on, että selkeällä perustuslakiin

ankkuroitavalla lainsäädännöllä huolehditaan kansalaisten oikeusturvan säilymisestä. Lainsäätäjän on huolehdittava siitä, että talous- ja tehokkuusvaatimukset, todelliset tai keinotekoiset, eivät tätä vaaranna.

Esityksen perusteella edellä todetut seikat on sitä laadittaessa tiedostettu. Esityksen perustelut eivät, siinä siteeratut Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisut huomioiden, kuitenkaan täysin vakuuttavasti pysty poistamaan huolta laillisuusperiaatteen rapautumisesta. Tämä koskee ennen kaikkea syyttömyysolettamasta tinkimistä ja käännettyä todistustaakkaa ja osin myös näyttövelvollisuuden alentamista (esityksen sivut 155 – 159). Syyllisyyttä koskevan näyttövelvollisuuden siirtäminen aikaisempaa enemmän epäillylle on Suomessa perustavanlaatuinen muutos aikaisempaan ja vähintäänkin ristiriidassa Euroopan ihmisoikeussopimuksen kanssa (kuten esityksestäkin toki ilmenee). Tätä ongelmaa ei tule kiertää sillä, että rikkomuksesta säädettyä seuraamusta ei enää ”pidetä” rangaistuksena rikosoikeudellisessa mielessä vaan ”vain” hallinnollisena maksuna tai vastaavana. Käräjäoikeus katsoo, että po. lainvalmistelun edetessä näihin seikkoihin on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Ajokielto oheisseuraamuksena

Edellä todetut ongelmat koskevat myös ajokiellon määräämistä hallinnollisen seuraamuksen oheisseuraamuksena. Lisäksi tulevat ongelmat ne bis in idem-periaatteen kanssa. On kysyttävä, että jos ajokortin hallintolupaluonnetta korostetaan (liikaa) ja ajo-oikeuden menettämistä pidetään ”puhtaana” turvaamistoimenpiteenä suhteellistetaanko liikaa käsillä olevia oikeudellisia ongelmia? Tämän osalta esityksessä todetuin perustein (ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytäntö ja suomalainen oikeuskäytäntö) ei ole esteitä ajokieltoseuraamuksen liittämiseen hallinnolliseen seuraamukseen, mikäli siihen on pitävät oikeudelliset perusteet.

Almgren Markku
Kymenlaakson käräjäoikeus